

ton van de Weser/men mach dese tooren wel twee kennigen in Zee sien. Tusschen Wrangheroogh ende Spijckeroogh gaet de Hartel in/ontrent zuydzuydoost / die wert oock betont by den E. Raet van Emden met twee tonnen. Maer en is oock niet te betrouwen / wantse dickwils oock verloopt/ ende en is oock niet dienstich voor groote schepen.

Aldus ist Eylandt Wrangheroogh ghedaen, alst ontrent anderhalf mijl dweers van u is.



Somma het landt streckt van Bornris tot Wrangeroogh oostnoordooft ende westzuydwest twee en twintich mijl/ of als sommighe willen vier en twintich mijlen weeghs. Maer de gaten die daer liggen tusschen de ooster Ems en Wrangheroogh en zijn gheen gaten voor groote schepen/ noch men en kan daer niet af schrijven / daer het op te betrouwen is: want zy dickwils in korten tijdt seer veranderen ende verloopen/ soo van streckinghen als van diepten / ghelyk op zijn plaetse gheseyt is.

X I I I.

Hoemen op de Iaa ofte wester Weser sal seylen.

Wilt ghy in de Iaa ofte wester Weser seylen met een zuydelijcke windt/soo loopt de strandt van Wrangeroogh aen op vier badem/maer is de windt westelijc/so blijft op vijf badem/ende leydet also by de strant van Wrangeroogh in op vier ofte vijf badem/tot dat ghy een goet stuc binnen ofte ten eynden de voer-strandt van Wrangheroogh komt/daer sult ghy binden de eerste tonne/die leyt met laegh water op vijf badem: Menser-kerck sal dan zuyden van u staen. Neffens dese eerste tonne is het roode-sandt seer schorre/dat laetmen aen bagbootz liggen/maer de tonne aen stuerbootz/alsmen innekemt. Oec so komt neffens dese eerste tonne een steert van de zuydwal af-schieten / dat is de binnenste hoeck van de Steen balgh/ die machmen op vierdehalf ofte vier badem onderseplen/ en de eerste tonne werdt geleydt op dese steert. Dese Steen-balgh gaet beoosten Wrangheroogh in de zuyd-zyde van dese Balgh is schorre/ende de noord-zy-

De Steen-balgh.

de is black/soo datmen se looden mach. In dese Balgh ist met laegh water vijf ellen diep. Van de eerste tonne tot de tweede/ende al voort tot de derde/is de cours oost/ de tweede ton leyt op derdehalf badem/ ende de derde op drie badem/ dat is de Iaa tonne/ende leyt op de drumpel van de Hooge wech. Het is seer oneffen tusschen de eerste ende de derde ton/men krijght wel tweemaal diepte van vijf ofte ses badem/ende dan weder twee ofte derdehalf badem.

De Iaa tonne. De Hooge wech.

Wilt ghy nu van de Iaa naer de Weser seplen/ so sult by de derde tonne over de drumpel vande Hoogewech heen oostnoordooft aen na de Wellem tonne toe/maer ghy en sult daer niet laegh water op die voorschreven drumpel/ ofte by de derde tonne niet meer water binden als vijf ofte vijftehalf ellen/ dan als ghy daer over zijt/suldy weder dieper water crigen/ende dan zydy inde Weser/maer cabelt wel u stroom: want de ebbe valt seer stijf noordnoordwest de Iaa uyt/ en de vloet ter contrarie valt seer hart innewaert/so datmen niet stilachtich weder over stroom niet en kan geraecken/daerom moetmen daer wel neerstich op letten.

De Melle tonne.

Vallen van stroomen.

Maer wilt ghy voort de Iaa opseplen/so laet de derde tonne aen bagbootz ligghen/ende gaet van daer al meest zuyden op/naer den hoeck van den Dijk toe/ghenaemt Hommerscheel/en als ghy by den Dijk komt/ so is de Iaa wijd ende breeet / ende bukten de voorschreven Dijk staet een baecken ofte twee/voor schepen die over het Wadt willē. Ist dat ghy voort de Iaa op wilt/so hout al de west-wal/maer als ghy komt neffens de kerck sonder tooren/die by den Dijk staet/daer moet ghy de west-wal verlaten om de Aenten ofte Jeppe plate/die van't Veer af-schiet langhs de west-wal/ende leydt met laegh water somtijds droogh. De west-wal streckt al meest zuydoost wel soo zuydelijck.

Hommerscheel.

Aenten ofte Jeppe plaet.

Een zuyden ende noorden Dane maect op de Iaa het hoogste water/ende het vloeyter met een daghelijcks ghetp derdehalf badem op en neder.

X I I I I.

Om op de Weser te seylen.

Op de Weser te seplen/soo en komt Wrangheroogh niet nader dan seven badem/ende als ghy de seven badem hebt/so wijckt af op elf badem/ ghy sult daer binden de eerste tonne bukten in de Weser/ligghende op de steert van't Roode-sandt op seven badem/en dan is Menser-kerck zuyd-

Ronde-sandt.